

DE BROWNIE CAMERA

NIET DE EERSTE DE BESTE

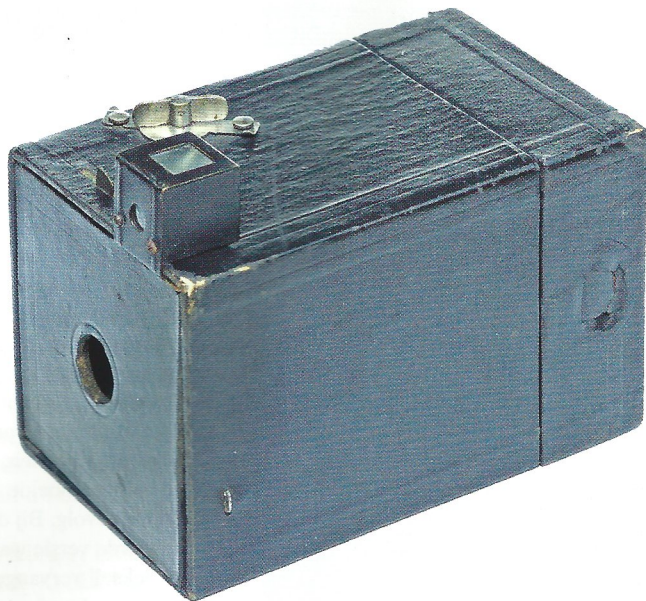
Deel 1

Hoezo 'de' Brownie? Er zijn misschien wel tweehonderd of meer verschillende modellen Brownie camera's gemaakt in alle soorten en maten: de kartonnen boxjes uit de eerste decennia van de vorige eeuw, de eenvoudige balgcameraatjes, de gekleurde versies, de metalen apparaatjes uit de jaren '30 en '40 en de kunststof toestellen uit de vijftiger en zestiger jaren. Hoe kan er dan sprake zijn van 'de' Brownie?

Dit artikel gaat niet over al de verschillende modellen uit de periode 1900 – 1980, maar focust op de originele Brownie, het oermodel, de allereerste versie die slechts gedurende een paar weken in het vroege voorjaar van 1900 te koop was voor de uiterst lage prijs van \$ 1.

De uitdaging aan camerabouwer Brownell was om zo goedkoop mogelijk een functionerend fototoestel te maken. Dat zie je terug in de eenvoudige constructie van het apparaatje. De Brownie is grotendeels gemaakt van karton en beplakt met glad zwart enigszins op leer likkend papier. Het toestel meet slechts 81 x 78 x 123 millimeter (hxbxd) en weegt 240 gram zonder een film erin. Aan de buitenzijde is er bijzonder weinig aan te zien: bovenop zit een klein metalen hendeltje dat naar links en rechts gedrukt kan worden om de sluitert te bedienen en een afneembaar sleuteltje om de film mee door te spoelen. Als je goed kijkt zie je nog een X-vormig kruis dat in het papier is gedrukt. De lijnen geven de opnamehoek aan, zodat de fotograaf bij benadering wist wat er op de foto zou komen. Een zoekertje ontbreekt namelijk. Aan de voorkant is de ronde opening te zien met een stukje van de zwart geverfde metalen roterende sluitert, die slechts één sluitertijd kent. Het lensje met brandpuntafstand 105 millimeter gaat hier achter schuil. De lichtsterkte bedraagt f/14. Nogal onopvallend zit aan de rechterzijde, gezien vanaf de voorkant, een metalen uittrekstripje voor de T (tijd) instelling. Midden in de achterkant bevindt zich ten slotte het ronde rode venster om de nummering op de film te kunnen zien. Dat is alles.

Het inwendige is zo mogelijk nog eenvoudiger, maar om dit te kunnen bekijken moet eerst het sleuteltje voor het filmtransport van de camera

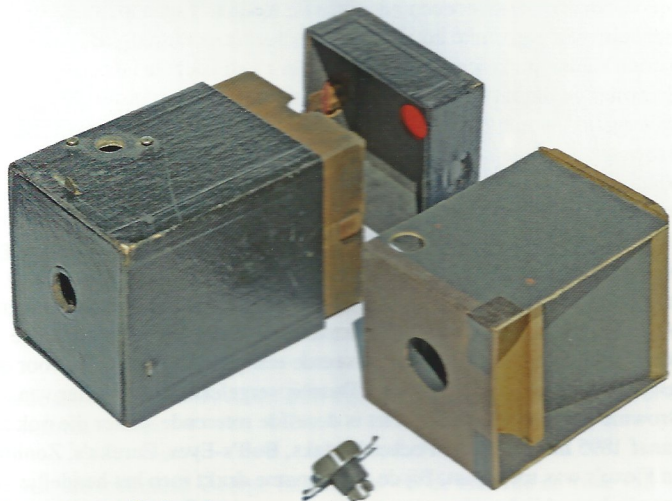

Brownie camera, origineel model. Het opsteekzoekertje was vanaf augustus 1900 los verkrijgbaar voor 25 dollarcent.

worden genomen en de achterkant van het toestel geschoven. Deze achterzijde heeft de vorm van een soort schoendoosdeksel die over de zijden van de camera schuift. Als de filmhouder uit het toestel is getrokken blijkt dat de Brownie is gebouwd volgens het front-roll design, waarbij de voorraad- en de opwindspoel zich vlak achter de lensplank bevinden en de film eerst naar achteren wordt geleid tot in het beeldvenster en vervolgens weer naar voren richting opwindspoel. De filmhouder is uiterst spartaans geconstrueerd. Hij is grotendeels gemaakt van karton, met slechts aan de achterzijde een houten raamwerkje rond het beeldvenster, aan de voorzijde twee houten delen die de compartimenten voor de filmspoelen vormen en een plankje als voorkant, met in het midden een ronde opening om de lichtstralen van het lensje door te laten.

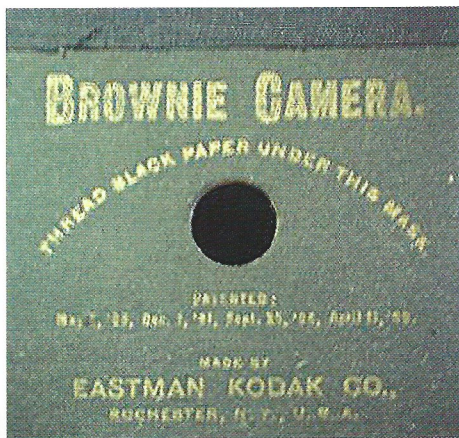
Er zijn geen assen voor de filmspoelen, geen met zacht stof beklede hoeken waar de film omheen buigt om maar te zwijgen van rollende filmgeleiders. Een aantal originele Brownies heeft nog een kartonnen plaatje dat aan de bovenzijde scharnierend aan de filmhouder is bevestigd en dat vermoedelijk diende als een soort aandrukplaat voor de film. Mijn exemplaar ontbeert dit aandrukplaatje en er zijn geen tekenen in de vorm van lijmresten of andere restanten dat het er ooit heeft gezeten. Bij andere originele Brownies heb ik twee varianten van dit aandrukplaatje gevonden. Bij wat vermoedelijk de eerste variant is, loopt een deel van de tekst in een boogvorm. Bij de waarschijnlijk latere variant loopt deze tekst recht. De variant met recht lopende tekst wordt ook gebruikt bij de tweede versie van de Brownie die medio maart 1900 verschijnt, wat mij doet vermoeden dat die variant de latere is.

Het is intussen duidelijk dat de Brownie een rolfilmcamera is. Het opnameformaat bedraagt 57 x 57 millimeter op wat vanaf 1908 is aangeduid als nummer 117 spoel. Er waren twee soorten film te koop: een transparante film voor zes opnamen, prijs 15 dollarcent, en een papieren film voor zes opnamen, prijs 10 cent. Een speciale Brownie ontwikkelen- en afdrukset kostte 75 dollarcent.

Brownie met filmhouder.

De vraag rijst waarom deze camera slechts vijf weken op de markt is geweest. De eerste Brownies zijn verzonden op 8 februari 1900 en al op 15 maart verscheen de opvolger. De oorzaak van de korte levensduur ligt in de kwetsbare constructie van de achterkant. Deze dekselvormige achterzijde wordt op de plaats gehouden door twee kleine houten plaatjes aan de zijkanten van het 'deksel', die over twee houten 'bulten' schuiven die op de zijkanten van

Vroege versie van de aandrukplaat met een deel van de tekst in een boogvorm.

Latere versie van de aandrukplaat met de tekst in een rechte lijn.

Gedurende de korte levensduur zijn er evengoed duizenden toestelletjes gefabriceerd. De eerste bestelling bij camerabouwer Brownell bedroeg 5000 exemplaren. Die waren binnen de kortste keren uitverkocht, waarna eerst 1000 extra Brownies werden besteld en snel daarna nog eens 10.000. Mijn berekening komt dan uit op 16.000 stuks, maar in alle bronnen is sprake van "ongeveer 15.000" stuks. Hoe het ook zij, niet veel hebben de voorbije eeuw overleefd en momenteel is de originele Brownie een zeldzaam toestel dat slechts voor de nodige dollars of Euro's van eigenaar wisselt.

NIET DE EERSTE MAAR MISSCHIEN WEL DE BESTE

Veel boeken, artikelen en websites wekken de indruk dat de Brownie de eerste camera was die voor de revolutionair lage prijs van \$ 1 te koop was. Dit is echter onjuist, zoals onder andere Eaton Lothrop Jr. en David Silver al eerder hebben geschreven in hun artikelen. Rond 1895 was de Vive Souvenir camera gratis verkrijgbaar bij aankoop van een dozijn glasplaatjes en een Vive Souvenir ontwikkelset van de Vive Camera Company (ca. 1893-1908) voor samen \$ 1. Het toestelletjes maakte een opname van circa 6 x 6 cm op een glasplaatje. Voor elke opname moest het plaatje in een donkere kamer verwisseld worden. Het toestelletje is grotendeels gemaakt van karton. De constructie bestaat uit een doosvormige box waar de eveneens doosvormige voorzijde met lens en sluiters grotendeels in schuift.

De Pocket Zar boxcamera van de Zar Camera Company (later Western Camera Mfg. Co.) is een tweede voorbeeld van een goedkoop kartonnen fototoestel. Het maakte foto's van 5 x 5 cm op glasplaatjes die eveneens per opname in de camera moesten worden ingebracht. Ook hier bestaat

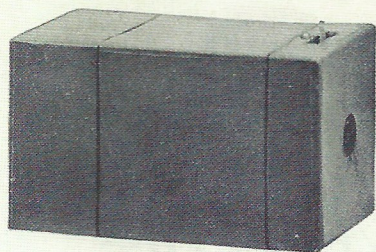
de achterzijde uit een doosvormig deksel. De Pocket Zar was verkrijgbaar voor \$ 0,85 tot \$ 1,00 maar werd ook vaak in de periode 1896-1904 als premie aangeboden door tijdschriften bij het nemen of aanbrengen van een abonnement. Voorbeelden van tijdschriften die dit hebben gedaan zijn: Four O'Clock, Godey's Magazine, Opera Glass, Recreation. Het is opmerkelijk dat soms speciaal wordt vermeld dat de Pocket Zar geschikt is voor de jeugd, zoals in de 1897 catalogus van de Western Camera Mfg. Co. die de camera produceerde en in Godey's Magazine van 1898.

Of George Eastman dan wel camerabouwer Frank Brownell zich hebben laten inspireren door de Vive Souvenir of Pocket Zar is mij niet bekend. Eastman vroeg in 1898 aan zijn meester camera ontwerper Brownell om de meest goedkope camera te ontwerpen die nog geschikt was om mee te fotograferen en bovendien betrouwbaar. Mogelijk werkte Eastman zelf enige tijd aan het ontwerp, maar vervolgens ging hij op reis naar Europa en maakte Brownell het project af. Men was zich kennelijk goed bewust van het risico dat een innovatief maar goedkoop product met zich meebracht. Het was geen 'proven tech-

Brownie foto uit Frankrijk, Valentigney, Rue des Chardonnerets, 1904.

nology' en men balanceerde bovendien op het randje van wat mogelijk was bij een geringe productieprij. Volgens de Kodak Trade Circular van april 1900 was men daarom tijdens de ontwerpfase extra alert op de betrouwbaarheid van het toestelletje. De Brownies die uiteindelijk in de winkel terecht kwamen, waren degelijk getest en sterk verbeterde versies van de eerste concepten, aldus de Kodak Trade Circular. Het kan goed zijn dat deze uitspraken in het op de detailhandel gerichte Kodak blad te maken hebben met de falende sluiting van de eerste Brownies en dat ze het vertrouwen in het product moesten vergroten. In vergelijking met de Vive Souvenir en Pocket Zar slaat de originele Brownie zeker geen slecht figuur. De sluiters van de Vive was erg eenvoudig van constructie. Een elastiekje tussen een spijker bovenop de camera en het ontspanhendeltje zorgde voor de "veerspanning" en trok het sluitersplaatje voorbij de lens. Bij de Zar werkte de sluitersplaatje eveneens nogal primitief: men moest de lensopening afdekken met een vinger, dan tegen de sluitersknop duwen zodat de sluiters gespannen werd, de vinger weghalen van de lensopening en tenslotte de sluitersknop loslaten. Die veerde dan terug en onderweg passeerde een gaatje in de sluiters voor de lens en werd de glasplaat belicht. Daarbij vergeleken is de sluiters van de Brownie luxueus te noemen. Het is dezelfde roterende sluiters die ook al vanaf 1895 in de Bullets, Pocket Kodaks, Bull's-Eyes, Eureka's, Zeniths en Flexo's was toegepast. Bij de ene opname drukt men het hendeltje naar links en bij de volgende opname naar rechts. Omdat de sluiters-

THE ZAR POCKET CAMERA

In offering our catalogue to the prospective buyer, we have not overlooked the young folks who may desire to obtain a taste of photography at the lowest possible cost. To those we offer the ZAR. This little camera is practical in every way, as the many thousands of purchasers can testify. Just as good pictures can be made with it as can be done with many

MAKES PICTURES 2 x 2 INCHES.

of the more expensive instruments. The only advantages to be gained are larger pictures and more convenience in making them. Each camera is nicely covered with black imitation leather, fitted with single lens and time and instantaneous shutter. We guarantee that first-class snap shots and time exposures can be made with it. The above cut is one-half the size of camera.

Price of camera complete, with half dozen dry plates..... \$1 00
s

Pocket Zar in de Western Camera Mfg Co catalogus van 1897.

schijf de ene keer naar rechts roteert en de andere keer naar links, hoeft de opening in de schijf niet afgedekt te worden bij het spannen van de sluiters. Het spannen van de sluiterveer vindt overigens plaats tijdens het eerste stuk van de zijwaartse beweging van het hendeltje.

Verder was er nog een voorziening om de sluiters in de open stand te zetten (T-instelling) voor het maken van opnamen bij flitslicht. Een volgende niet te versmaden voordeel bestond uit de daglichtfilm-spoel. De Vive en Zar moesten voor elke opname in een donker vertrek geladen worden met een glasplaatje. De Brownie kon bij daglicht geladen worden met een film voor zes foto's. Ook kon het volle rolletje bij daglicht uit het toestel worden gehaald. Men was dus onafhankelijk van een donkere kamer én kon meerdere opnamen snel achter elkaar maken.

De Brownie was niet de eerste eenvoudige 1-dollar camera. Ook was het niet de eerste op kinderen gerichte camera. Anderen dan George Eastman hebben het concept van de uiterst goedkope en eenvoudige camera bedacht. Waarin ligt dan het historisch belang van de Brownie?

NIET ZOMAAR EEN CAMERAATJE

Vive Souvenir © 2015 by AUCTION TEAM BREKER, Keulen, Duitsland (www.Breker.com)

Ere wie ere toekomst: George Eastman is wel de man die de visie van massale amateurfotografie praktisch mogelijk heeft gemaakt. Dat was

in 1888 toen de eerste Kodak op de markt kwam met de slogan "you press the button, we do the rest". Deze slagzin geeft precies het vernieuwende van de Kodak weer: de scheiding tussen het maken van de opname enerzijds en al de benodigde bewerkingen om een foto op papier te krijgen anderzijds. Voor het eerst was iemand die \$ 25 op tafel kon leggen in staat om foto's te maken van alles wat voor hem of haar belangrijk was, zonder zich kennis en vaardigheden eigen te moeten maken op gebied van techniek en chemie. Die \$ 25 vormden echter nog een fikse drempel, zodat alleen de meer welvarende klassen toegang hadden tot de amateurfotografie.

De Pocket Kodak van 1895 bracht in deze situatie al verbetering. Het toestelletje van \$ 5 had meteen groot succes en gedurende het eerste jaar waren de camera's niet aan te slepen. Vóór het eind van 1895 waren al 100.000 Pocket Kodaks verkocht. Maar nog altijd lag een groot deel van de markt buiten bereik. Eastman vond dat de Kodak camera's nog altijd te duur waren. Vaak vergeleek hij zijn camera's met de Safety Razor,

die bijna gratis werd weggegeven waarna er vervolgens massa's scheermesjes voor werden verkocht. Niet de verkoop van camera's moest de grote winst opleveren, maar de verkoop van films en fotopapier. In zijn correspondentie met Henry Alvah Strong, president van Kodak, stelt hij gedurende 1898 en 1899 de te dure camera's aan de orde: "We must get after the cheap camera men. Heretofore our cheap cameras have been rather too complicated. I am working on one at Brownell's which I hope will fill the bill ... a film camera pure and simple."

In februari 1900 was de Brownie klaar om de markt te veroveren. In de Kodak Trade Circular van februari 1900 vind de aankondiging plaats: "The dollar camera is at last a fact. Of course there have been pin-hole affairs, with a groove in the back to hold a glass plate, which have sold for almost nothing – and were worth it, but the Brownie is the first really practical instrument at the price." ... "Being confident that the 'Brownies' will fulfill the demand for a 'real dollar camera,' we have prepared to manufacture them in enormous quantities." In de uitgave van mei wordt de ambitie zo geformuleerd: "In 1900 the Brownie camera will do for other hundreds of thousands what the Pocket Kodak did in '95 and '96, but on a still larger scale." Kodak dealers ontvingen een Brownie zodat ze zichzelf een beeld van de camera konden vormen en tegelijkertijd werden ze opgeroepen om vooral snel een voorraadje te bestellen. Al in de Kodak Trade Circular van februari wordt gezegd: "The demand may, however, exceed the supply for some time to come and we recommend that you place your order as soon as the sample has been received."

Eastman heeft het succes goed voorzien. De Brownies zijn niet aan te slepen. In de maart uitgave spreekt men de verwachting uit om op korte termijn alle bestellingen snel te kunnen leveren. "These little cameras are going like hot cakes. We anticipated a big sale for them, but we did not put the figures high enough and in spite of every effort are somewhat behind our orders. We hope in another fortnight, however, to be able to ship every order on sight, and for the present we ask a little indulgence on part of the dealers. As soon as we have caught up with back orders we shall begin advertising the Brownies extensively and doubt not that every boy and girl in the land will want one. Order early."

Waar de eerdere 1-dollar cameraatjes marginaal verkocht werden slaagt Eastman Kodak erin om een werkelijke doorbraak te bereiken. Tot oktober 1901 werden 245.000 Brownies geproduceerd. Vele zouden nog volgen. De doelstelling van George Eastman was bereikt, iedereen met een inkomen kon zich wel een Brownie veroorloven en voor menig een was het dan ook de eerste kennismaking met het zelf nemen van foto's. Daarin ligt volgens mij het historisch belang van de Brownie.

In deel 2 ga ik in op de factoren die van de Brownie zo'n succes hebben gemaakt.

DE BROWNIE CAMERA

NIET DE EERSTE DE BESTE

Deel 2

Het eerste deel van dit artikel handelde over het historisch belang van het allereerste model Brownie camera, dat in februari 1900 in de winkels verscheen. De Brownie van de firma Eastman Kodak was niet de eerste eenvoudige camera die voor de prijs van \$1 te koop was. De Vive Souvenir en de Pocket Zar waren er al een paar jaar eerder. Hoewel de Brownie technisch geavanceerder was dan deze twee, was het evengoed een eenvoudige, voor de jeugd bedoelde camera. Dat was ook de expliciete wens van George Eastman geweest. Met een zo goedkoop mogelijke maar wel deugdelijke camera probeerde hij een nog grotere groep mensen over te halen om foto's te maken. De Vive Souvenir en Pocket Zar hebben nooit een grote rol gespeeld, maar de Brownie is het gelukt om massaal over de toonbank te gaan. Voor velen betekende de Brownie camera de toegang tot de fotografie. Daarin ligt voor mij het historisch belang.

IN DIT TWEEDE DEEL GA IK IN OP DE FACTOREN DIE VAN DE BROWNIE ZO'N SUCCES HEBBEN GEMAAKT

\$ 1.00

Brownie Cameras

Make pictures $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches and load in daylight with our 6 exposure Film Cartridges. Fitted with fine Meniscus lenses and our improved rotary shutters for snap shots or time exposures. Strongly made, covered with imitation leather and have nickeled fittings. So simple they can be operated by any school boy or girl, yet will produce the best results.

THE PRICE.

Brownie Camera, for $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ pictures,	\$2.00
Transparent Film Cartridge, 6 exposures $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$,	.15
Paper-Film Cartridge, 6 exposures, $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$,	.10
Brownie Developing and Printing Outfit,	.75

For sale by all Kodak dealers.

EASTMAN KODAK CO.

Brownie circulars and Kodak catalogue free at the dealers or by mail.

Rochester, N. Y.

Eerste advertentie voor de Brownie die ik heb kunnen vinden. 14 april 1900, Scientific American.

"Plant the Brownie acorn and the Kodak oak will grow" aldus de slogan die in de mei 1900 editie van de Kodak Trade Circular uit de doeken wordt gedaan. De gedachten-gang was eenvoudig: zorg dat de consument een Brownie bezit en hij zal films en fotopapier en allerhande toebehoren gaan verbruiken én hij zal op termijn doorgroeien naar camera's met meer mogelijkheden en een groter formaat.

Hoe meer mensen de eerste stap zetten, hoe groter de groep consumenten voor volgende producten wordt. En de Brownie was een perfect eikeltje om uit te laten groeien: het kostte bijna niets en was zo eenvoudig dat een kind er foto's mee kon maken.

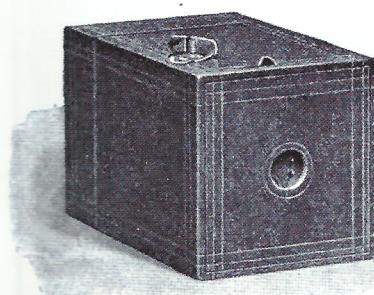
HOE HEEFT EASTMAN KODAK HET AAN-GEPAKT OM ZO'N SUCCES TE BOEKEN?

Elementen die hebben bijgedragen aan het succes zijn:

- De naamgeving
- Promotie via dealers, advertenties in populaire bladen
- Klantenbinding door de Brownie Camera Club

Brownies waren rond 1900 geen onbekend verschijnsel in de Verenigde Staten, maar dan niet in de vorm van een camera maar wel als stripfiguurtjes. Tekenaar en schrijver Palmer Cox verzor in het begin van de jaren 1880 de Brownie mannetjes en liet zich daarbij inspireren door de van oorsprong Schotse fantasiewezentjes die 's nachts tevoorschijn komen en allerlei klussen opknappen om mensen een plezier te doen. Het eerste verhaal verscheen in februari 1883 in het tijdschrift St. Nicholas onder de titel "The Brownies' ride". Het eerste boek werd uitgegeven in 1887 en draagt de titel "The Brownies, their book". In 1890 volgde een tweede boek en in 1895 heeft Palmer Cox al 100.000 exemplaren verkocht. In het laatste decennium van de 19e en het eerste van de 20e eeuw waren de Brownies net zo bekend onder de jeugd als Mickey Mouse in de jaren dertig en veertig of Charlie Brown in de sixties.

(Zie ook mijn artikel over Palmer Cox in het PHT 2/1996).

Brownie Cameras.

For pictures $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Load in Daylight with our six exposure film cartridges and are so simple they can be easily

Operated by any School Boy or Girl.

Fitted with fine Meniscus lenses and our improved rotary shutters for snap shots or time exposures. Strongly made, covered with imitation leather, have nickeled fittings and produce the best results.

\$ 1.00

Brownie Camera, for $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ pictures, \$2.00
Transparent Film Cartridge, 6 exposures, $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$, .15
Paper-Film Cartridge, 6 exposures, $2\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$, .10
Brownie Developing and Printing Outfit, .75
For sale by all Kodak dealers.
EASTMAN KODAK CO., Rochester, N. Y.
Brownie circulars and Kodak catalogue free at the dealers or by mail.

\$ 1.00

De advertentie van 26 april 1900 in het blad Youth's Companion is al beter van opzet dan de vroegste advertentie.

Het was een slimme zet van Eastman om gebruik te maken van de naamsbekendheid van de Brownies, hoewel hij niet de eerste was die op het idee kwam om de figuurtjes te gebruiken voor promotionele doeleinden. Ze figureerden in de jaren 1890 al in advertenties voor onder andere kachelpoets, fonografen, handschoenen, spijkers, schoenen, sigaren, ploegen, golfplaten, snoep, fruit, zeep en koffie. Bij een product voor kinderen, zoals de Brownie camera, ligt de combinatie echter meer voor de hand dan bij spijkers voor paardenhoeven. Als kinderen een advertentie zagen van de camera, onthielden ze de naam veel beter omdat

die een onderdeel vormde van hun dagelijks leven. Voor kinderen ver-
vaagde de scheiding tussen de ontoegankelijke Brownie wereld en hun
eigen bestaan door afbeeldingen van bijvoorbeeld leeftijdsgenootjes die
een Brownie figuurtje portretteren of door lidmaatschap van de Brownie
Camera Club. Bezit van een Brownie camera suggereerde toegang tot de
fantasierewereld.

De eerste advertenties met afbeelding van een Brownie wezentje ver-
schenen voor zover bekend in juni 1900. De vroegste die ik heb kunnen
vinden staat in de Saturday Evening Post van 30 juni. Het is een eenvou-
dige frontale tekening van een Brownie met een camera in de handen.
Kennelijk is de illustratie niet lang gebruikt, want vanaf juli verschijnt
een levendiger afbeelding met op en naast een Brownie camera diverse
toentertijd bekende en herkenbare Palmer Cox Brownies, zoals de poli-
tieman, de 'dude' met hoge hoed en 'Uncle Sam'.

De doos waarin de Brownie camera verkocht werd is gedurende het jaar
1900 nog niet voorzien van Brownie figuurtjes. Dat gebeurde pas vanaf
circa juni 1901.

Overigens heeft Kodak nooit een vergoeding betaald aan Palmer Cox
voor het gebruik van zijn schepsels, terwijl Cox dat in andere gevallen
goed bewaakte en te gelde maakte. Ondanks dat zijn creatie gekaapt
werd voegde hij een fotograferende Brownie toe aan zijn reeks Brownie
karakters.

*Naast het gebruik van de populaire Brownie naam en wezentjes
zette Eastman Kodak een enorme promotiecampagne op touw. Ik
onderscheid daarin twee belangrijke onderdelen:*

1. Advertenties
2. De Brownie Camera Club

De advertenties voor de Brownie verschijnen niet meteen in februari
1900, maar pas enkele maanden later. De eerste advertentie die ik heb
gevonden staat in de Scientific American van 14 april 1900. In die maand

EASTMAN KODAK CO'S BROWNIE CAMERAS \$1.

Make pictures 2¼ x 2¼ inches. Load in Daylight with our six exposure film cartridges and are so simple they can be easily OPERATED BY ANY SCHOOL BOY OR GIRL.

Fitted with fine Meniscus lenses and our improved rotary shutters for snap-shots or time exposures. Strongly made, covered with imitation leather, have nicked fittings and produce the best results.

Forty-four page booklet giving full directions for operating the camera, together with chapters on "Snap-Shots," "Time Exposures," "Flash Lights," "Developing" and "Printing," free with every instrument.

Brownie Camera, for 2¼ x 2¼ pictures,	\$1.00
Transparent-Film Cartridge, 6 exposures, 2¼ x 2¼,	.15
Paper-Film Cartridge, 6 exposures, 2¼ x 2¼,	.10
Brownie Developing and Printing Outfit,	.75

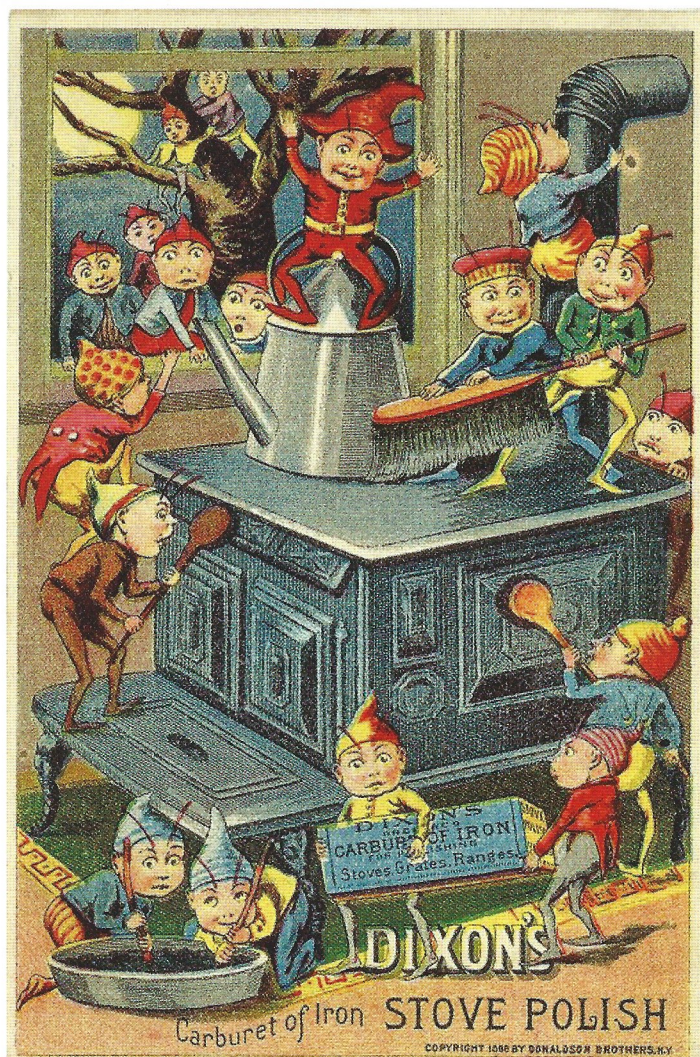
The Brownie Camera Club.

Every boy and girl under sixteen years of age should join the BROWNIE CAMERA CLUB. Fifty Kodaks, valued at over \$500.00, will be given to members of the club as prizes for the best pictures made with the Brownie Cameras, and every member of the club will be given a copy of our Photographic Art Brochure. No initiation fees or dues if you own a Brownie. Ask your dealer or write us for a Brownie Camera Club Constitution.

Send a dollar to your local Kodak dealer for a Brownie Camera. If there is no Kodak dealer in your town, send us a dollar and we will ship the camera promptly.

EASTMAN KODAK CO.
Rochester, N. Y.

In de Saturday Evening Post advertentie van 30 juni 1900 verschijnt een Brownie figuurtje van Palmer Cox.

De Brownies van Palmer Cox werden ingezet voor de verkoop van aller-
hande producten. Hier een kleurige reclame voor fornuispoets.

roept Eastman Kodak ook de dealers via de Kodak Trade Circular op om
te adverteren in de lokale pers. Een jaar eerder had Eastman Kodak een
wedstrijd voor de beste advertentie uitgeschreven en wegens het succes
werd de wedstrijd in 1900 herhaald. Verdeeld in drie categorieën, afhan-
kelijk van de oplage van de lokale publicaties, konden dealers prijzen
winnen van \$ 100 tot \$ 5. Overigens beperkte de wedstrijd zich niet tot
Brownie advertenties, maar omvatte alle Kodak producten. Wel werden
de dealers in de Kodak Trade Circular opgeroepen om met Brownie
advertenties mee te dingen naar de prijzen.

Het grote U.S.A. brede advertentie offensief startte in mei-juni 1900 met
publicaties in een reeks tijdschriften met een gezamenlijke oplage van
6.000.000 exemplaren. In de Kodak Trade Circular van juni 1900 staat
een (niet compleet) lijstje:

- Munsey's Magazine (maandblad) oplage 625.000
- McClure's Magazine (maandblad) 365.000
- Cosmopolitan (maandblad) 300.000
- Frank Leslie's Popular Monthly (maandblad) 195.000
- Collier's Weekly (weekblad) 225.000
- Christian Herald (weekblad) 268.500
- Youth's Companion (weekblad) rond 550.000

De keuze van tijdschriften beperkte zich niet tot de algemene nieuws-
en familiebladen, maar strekte zich uit tot publicaties speciaal gericht
op vrouwen of kinderen, zoals: Ladies' Home Journal, Woman's Home
Companion, St. Nicholas, Young People's Weekly en American Boy.
Eveneens maakte men een thematische keuze, zoals bladen voor het
onderwijs (Sunday School Times), of tijdschriften over vrijetijdsbesteding
(Recreation).

Deze advertentie suggereert dat een Brownie camera toegang geeft tot de normaliter afgesloten wereld van de Brownies, wat in de fantasiewereld van kinderen niet zondermeer tot het onmogelijke behoorde. De advertentie uit circa 1902 laat een No. 2 Brownie zien.

De campagne in de grote bladen werd gekoppeld aan de advertenties van de lokale dealers. Deze werden opgeroepen om vooral bekend te maken dat zij in hun regio de verkopers zijn van Kodak en Brownie producten. "Probably every medium on this list [zie hierboven] circulates more or less in your locality. Many of these mediums have a large circulation there. [...] They will all work for you provided you supplement what we have done by judicious local advertising. Your local newspaper and your shop window can do it."

Inhoudelijk traden er gedurende de eerste maanden van adverteren enkele veranderingen op in de annonces. In de vroegste advertenties uit april 1900 staat boven de advertentietekst een eenvoudige afbeelding en de prijs van \$ 1. De tekst begint met technische gegevens over de Brownie: "Brownie cameras – make pictures 2 1/4 x 2 1/4 inches and load in daylight with our 6 exposure film cartridges. Fitted with fine meniscus lenses and our improved rotary shutters for snap shots or time exposures. Strongly made, covered with imitation leather and have nickeled fittings." Pas dan komt in één zin aan de orde voor wie de camera bedoeld is: "So simple they can be operated by any school boy or girl, yet will produce the best results." Eind april treed er al een verbetering op. Er staat een duidelijke afbeelding van de camera naast de tekst en de zin "operated by any school boy or girl" is groter gedrukt dan de omringende tekst. De informatie over sluiters, lens en afwerking staat niet meer aan het begin van de advertentie, maar onder het midden. De lage prijs van \$ 1 valt meer op. Nu is al veel beter in één oogopslag de doelgroep en het unieke verkoop argument te zien. In mei wordt de prijs nog prominenter geplaatst: groter en in de kop van de advertentie. In juni verschijnen dan de Brownie wettjes in de afbeelding bij de advertentie.

Een tweede belangrijk onderdeel van de promotie is de Brownie Camera Club of America. Op 22 april 1900 stuurde de dertienjarige J. Franklin Putnam een brief naar Eastman Kodak waarin hij zijn wens kenbaar maakte om lid te worden van de pas opgerichte club. Hij werd lid nummer 1. Met de Brownie Camera Club bond Eastman Kodak de jonge eigenaren van een Brownie camera aan zich, stimuleerde de interesse in fotografie en bevorderde de mond tot mond reclame.

Jongens en meisjes onder de zestien en in het bezit van een Brownie konden lid worden. Aan het gratis lidmaatschap was een fotowedstrijd verbonden en een gratis tijdschrift "Photographic Art Brochure". Bij de Brownie Camera Club Contest waren er Kodak camera's te winnen ter waarde van meer dan \$ 500, met als hoofdprijs twee No. 5 Cartridge Kodaks van elk \$ 35. Dat was een mooie prijs die zelfs menig volwassene zal hebben aangesproken. De 50 te winnen Kodaks waren verdeeld over twee categorieën: categorie A is voor foto's die niet alleen zijn genomen door de inzender maar ook volledig afgewerkt, categorie B is voor foto's die

zijn genomen door de inzender maar door anderen afgewerkt. Uiterlijk 1 december 1900 moesten de inzendingen bij Eastman Kodak binnen zijn. In 1901 verscheen de brochure "The Brownie Book", waarin een aantal prijswinnende foto's is afgedrukt.

AFLUITING

De originele Brownie is een spartaans boxcameraatje van karton dat voor \$ 1 werd verkocht en vooral was gericht op de jeugd. Het is niet het eerste toestelletje voor die prijs, maar vanwege de enorme impact op de toegankelijkheid van de fotografie voor nagenoeg iedereen met een inkomen, is het een historisch belangrijk foto-apparaatje. Voor Eastman Kodak was de Brownie het toestelletje dat van menige consument een levenslange amateurfotograaf maakte en dus zorgde voor continue omzet van foto-artikelen.

Na de lancering van de Brownie in februari 1900 liet de advertentiecampaignede even op zich wachten. In de Kodak Trade Circular van mei 1900 wordt dit ook ronduit gezegd. "The advertising? Up to the present that

Advertentie uit 1892 voor handschoenen.

has been the weak point. So far there has been practically no Brownie advertising further than our simple announcements to the trade." Maar dan gaat het ook groots aangepakt worden met een landelijke advertentiecampaignede in populaire bladen en het stimuleren van lokale dealers om advertenties te plaatsen die aanvullend zijn op de landelijke publicaties. Met de Brownie Camera Club bindt Eastman Kodak de jeugd aan zich én stimuleert hun interesse in de fotografie. Het gebruik van de populaire stripfiguurtjes, de Brownies, draagt bij aan de populariteit van de Brownie camera's.

Na de Brownie van 1900 verschijnt in de loop van de jaren een reeks Brownie box en balg camera's. Samen zijn er miljoenen stuks van verkocht. In 1910 bezat naar schatting een derde van de Amerikanen een camera. Brownies zullen goed vertegenwoordigd zijn geweest. Voor sommigen was de camera het begin van een carrière: Ansel Adams, Jacques-Henri Lartigue, Richard Avedon. Voor menig ander betekende het de start van een levenslange hobby. De overgrote meerderheid zal de fotografie hebben gebruikt voor het vasthouden van persoonlijke herinneringen.

BELANGRIJKSTE BRONNEN

- The Brownie Camera, door Eaton S. Lothrop, Jr. in The History of Photography, volume 2, nummer 1, januari 1978 / http://138.23.124.165/collections/permanent/object_genres/devices/cameras/brownies/lothrop/TheBrownieCamera-1.htm
- The 1896 Pocket Zar, door David Silver, in Camera Shopper Magazine, juni 2005 / <http://www.photographyhistory.com/CS03/pocketzar.html>
- Palmer Cox, the Brownie craze, and the Brownie camera, lezing door Wayne Morgan voor de Photographic Historical Society of Canada / <http://www.phsc.ca/Brownie2007.html> http://www.geh.org/fm/Brownie2/htmlsrc/me13000034_ful.html
- The Brownie camera club [leaflet zonder datum]
- Kodak Trade Circular, uitgaven van 1900